

Anna szerelmei

Egy pszichológus naplójából

Valamikor kisingeket „gyártottunk” a Jézuskának, egyes helyeken talán ma is csinálják a gyerekek. A papírból vágott ingformát oldalt behajtogatva, a karácsonyi bölcső számára „varrtuk meg” ezeket, jócselekedeteink bizonyítékaiként. Minden önmegtagadás, szolgálat, kedvesség, engedelmes cselekedet egy-egy öltést jelentett, és a sok így megvarrt kising a karácsonyfát díszítette.

Gyerekkoromnak ezt apró mozzanatát juttatta eszembe az a történet, amelyet az asszony, akit Annának hívnak, elmesélt nekem. Elbeszélését az a három hálóing foglalja keretbe, amely a földi szerelemnek készült, és számára mégis az égi szerelem szimbólumává lett.

Három ing Jézuskának

„Húgom, miért sírsz? Nem ma van a nászéjszaka? Nézd ezt a fénybe vont eget és ezt a földet! Azt gondoltad, másutt töltöd te ezt az éjjelt majd Rodrigóval, nem a kereszten, így?”

Paul Claudel: A selyemcipő

(A fehér ing) – Egyetemista volt, amikor megérintette a szerelem. Nehéz idők jártak akkoriban, nemrégén fejeződött be a nagy háború, de a lelkek háborúja akkoriban kezdődött csak el.

Békét akart. Nyugalomban szeretett volna élni, valaki mellett, aki segít megteremteni és megtartani a biztonságot. A kollégium, ahol lakott, s amelyet a háború befejeztével még helyreállítani is segített, és amelyet saját otthonának érzett, felmondott a diákjainak, hogy ezután átadja a helyet a politikának, majd a terrornak, végül pedig a diktatúrának.

De tartottak még egy mulatságot, az utolsót. Amolyan „háborús” táncmulatságot. Szólt a rádiózene, és jöttek a fiúk a másik, a testvérkollégiumból. Jöttek, jöttek, és nem volt, aki táncoljon velük. A második emelet hírharsonája megszólalt: „Mindenki azonnal a társalgóba! Meghívtuk a fiúkat, nem hagyhatjuk őket egyedül!”

Itt találkoztak. Ő, meg a fiú, akinek a kedvéért később a fehér hálóinget csináltatta. Nemsokára minden vasárnap találkoztak, beszélgettek a családról általában, majd pedig lassan belemelegedve, saját jövőbeli családjukról is. Vasárnaponként együtt voltak templomban, gyóntak, áldoztak. Sétáltak, kísérgették egymást, a fiúk kollégiumában még részt vettek egy-két táncmulatságon. A gyűrűkre valót összekoplalták, és a Duna-parton megtartották az eljegyzést. Majd elkészült a „nász-ing”. Egyszerű fehér vászonból, egyszerű babanyakkal, mint egy angyalka-ing, olyan volt. Ez már egy év után történt, ekkor volt az esküvőjük. A nászéjszaka volt az asszony számára az első ismeret órája, és lett később a soha igazán meg nem ismert fehér ing órájává.

A fiút, aki néhány hónapja csodálatos levélben fogadkozott, hogy hogyan fog vigyázni az ő kincsére, ha nekiadja a nevelőmama szerepét betöltő nénikéje, s aki néhány órával ezelőtt örök hűséget esküdött neki a templomban, nem érdekelte a fehér ing. Semmilyen ing nem érdekelte. A házasságkötés után a templom sem érdekelte.

Úgy tűnt, a fiút csak önmaga érdekli. Mintha rémüldözött volna, sokszor került is a feleségét. Aztán amikor egybekeltek, a suta bizonytalanság lett úrrá rajtuk. Az első együttlétek sikertelensége után az asszony szemrehányások özönét kapta. Napokon, éjjeleken át. Ő a hibás, ha valami nem sikerül.

Nem akarta elviselni ezeket az értelmetlen bántalmazásokat. Megkereste a közeli templom plébánosát. „Atya, itt valami nincs rendjén. Ez a házasság talán elhibázott.” „Dehogy, gyermekem, ezek kezdeti nehézségek, és már úgysem lehet semmit sem tenni. Házasságod érvényes, felbonthatatlan, és egy életre szól. Megkérdezted már férjedtől, hogy miért olyan nyugtalan?” „Ezt nem mertem megkérdezni.”

Levonta a következtetést: Mivel úgysem lehet semmit sem tenni, tűrni kell tehát, és szeretni. A meg nem szűnő szemrehányások között még inkább kedvesnek lenni.

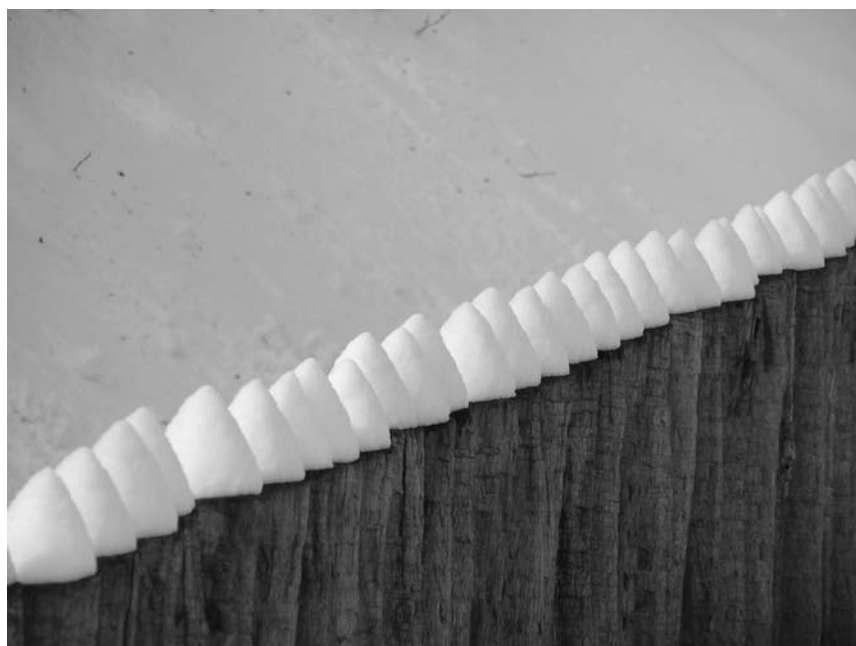
Egy idő után győzni látszott. A börtön előtti utolsó karácsony gyengéd békességet hozott. Apró ajándékokat, a közös pelenkamosás intim pillanatait, együttes templomlátogatást, és a kedves nagynéni szeretetét, aki meghívta a családot.

A békesség fuvallatát hirtelen orkán söpörte el. Férjét elvitte az AVH. Súlyos ítéletet kapott, ártatlanul, minden valóságos előzmény nélkül. Tőle pedig azt kívánták, váljon el! Ha nem válik, nem kap munkát, és kilakoltatják gyerekeivel együtt! Ekkor kezdett benne derengeni a szörnyűség: szülőfalujában férje párttag lett, majd megismerkedve mindazzal, amit a párt művelt, igen hamar elégette tagsági könyvét. Férjét, úgy látszik, kezdetől fogva fenyegették. Hogy mert elvenni egy vallásos nőt? De mind-egy csak jóval később tudta meg. Ekkor a súlyos ítélet, a „kártevésért” kiszabott 15 év volt megrendültségének oka.

Az asszony ismét a papjához ment: Most mit tegyen? „Magyar asszony nem teheti meg, hogy elváljon börtönben levő férjétől”, hangzott a kemény és határozott válasz.

Ettől kezdve hűsége és reménysége egymást erősítve növekedett a két kicsi gyermekkel együtt a nyomorúság éveit alatt.

*

(*A sárga hálóing*) – Három év után megnyílt a börtönkapu, ő pedig lányos remegéssel várakozott. A férfi, ahogy a szükségalakásban szembetalálkozott vele, ok nélkül, teljesen váratlanul, vita és veszekedés nélkül kést dobott feléje. Félreugrott. A kés a falon lévő fedőtartóban állt meg. Az ember nem volt egészen magánál. A börtön mintha eszélt vette volna. „Te vagy az oka, hogy oda kerültem! Miért hoztál ki? Nekem jobb volt ott!”

Az orvos azt mondta, elmúlik a borzalom, ha szabadon eltelik három év, annyi idő, amennyit a börtönben eltöltött.

Az asszony elcsendesedett. Hallgatott. Úgy tett, ahogy kívánták tőle. Így sem talált nyugalomra, egyre peregetek feléje az immár provokáló szavak. Ha az okatlan szemrehányást nem vállalta el, azt kapta, hogy visszabeszél. Duplán megkapta ezután még azt is, hogy hogyan képzei, császárnő lett, hogy bármilyen igénye van? Csak nem akar ő uralkodni? Ha akar valamit tőle, előbb bizonyítson. Azzal, hogy hajlandó engedelmeskedni, minden kérését teljesíteni.

Mindent megpróbált, hogy engesztelje a bösz férfiút. Jobbnál jobb ételeket igyekezett főzni neki. Szébbnél szébb ruhákat vásárolt – már amire a pénzéből tellett – az ő kedvére. És mosolygott, holott belül sokszor sírt. Hiába.

Kisbabát várt. A harmadikat. Az 56-os idők sztrájkhulláma idején kéréssel állt elő: „Egy kicsit többet légy mellettem, ne mindig a szomszédba menj kártyázni.” Pofonokot kapott. Nekiesett a cserépkályhának.

Tűrt és várt, aztán nem bírta tovább. Szíve összevissza kalimpált, kórházba került. A főorvos megállapította, hogy érdekes, ha bent van a kórházban, mindjárt jobban működik a szíve. Hazamenve újabb módszert keresett. Kitalálta a „puszi-kúrát”. Csókolni, kedveskedni kezdett. Nem örökre, csak hat hétre tervezte. Mindig vidáman, mindig kedvesen. Hátha így közelebb jut a megoldáshoz.

Az ő, és nem a férfi akaratóból immár a negyedik is megszületett. Kedvességét ekkor is, ezután is következetesen elhárították. Az elhárítás idejében sok-sok év telt el. Titkolni kellett, hogy templomba viszi a gyerekeket. A durvaság nem változott.

Egy este elhatározta, hogy ismét megpróbálja. Új hálóingjét vette fel, a szép sárgát. Azonban hiába várta ezen az estén, a férfi nem jött. Már éjfél felé járt az idő.

Aztán, ahogy hazaérkezett, az ágya mellé ült, azonmód felöltözve, és gyorsan elmondta, mint egy jó anyának, hogy íme, megtalálta az igazit! Reggel elköltözik, már várja a Nő, vele fog élni ezután, felesége itt marad, és a gyerekek is, majd küld pénzt, és gondoskodik róluk.

A sárga hálóing ezután is használatlanul hevert a szekrényben.

*

(*A rózsaszín*) – Nevelte a gyerekeket, dolgozott, majd pedig visszafogadta a párját, amikor az kétségbeesetten jelentkezett. Néhány hetes volt csak a kaland. Inkább, mint hogy öngyilkos legyen.

Szerette őt. Beteljesületlen szerelme egyre jobban kivirágzott, és másokat is megérintett. Emberekkel és gyerekekkel foglalkozott a munkahelyén, az emberek és a gyerekek köszönték, amit tett – a gyerekek meg is puszilták; a puszi jólesett neki, de fáj a csók hiánya.

Fájdalma és szerelme meghódított egy nagy embert. De ez a nagy ember messze élt, más országban. Nagyon ritkán találkoztak, és a sok emberi, szakmai támogatás mellett kevés kedves szó és egy vallomás volt, amire az érzelem alapozódott.

Az idő múlt. Kevés volt a pénze, és íme, mit talált. Egy csodálatos rózsaszín hálóinget, olyat, amilyenre mindig vágyott: nőieset, fodrosat, természetes anyagból valót, pont megfelelő hosszút, csinosat és – olcsót. Felvette, amikor egyedül volt. Aztán őrizgette.

Egyszer meghívót hozott a posta. A nagy ember hívta egy jubileumot ünnepelni. Szakmai körbe, több napos együttlétre.

A rózsaszín ing ott volt a szekrény mélyén. Elvigye? Ezzel is csak terheli a csomagját. Hiszen úgysem lesz rá szüksége. Elvitte. Elszánta magát, mint Claudel Selyemcipőjének a tulajdonosa, aki férjes asszony léte – nagy lelki vajadás után – letette a cipőt szerelmese előtt.

Megérkezett a jubileum színhelyére. De a nagy ember nem jött. Hirtelen súlyos beteg lett, nemsokára meg is halt. Elvitte magával a szerelmet.

Itt maradt a három ing. Itt maradt az asszony egyedül. Felnevelt gyerekei kirepültek. A fehér ing lovagja fényévnyi távolságban ma is mellette él.

Tegnap, advent első vasárnapján nála volt három kis unokájával az egyik fia. Kérte, rejtjen el valahova a karácsonyi ajándékokat, mert otthon időnek előtte megtalálják a gyerekek. Majd eljönnek érte szenteste délelőttjén. Észrevétlenül anyja szekrényének tetejére dobta a nagy csomagot.

Kisanna közben odasündörgött nagyanyjához. „Mami, segíts nekem kisingeket kivágni! Megígértük a tisztelendő bácsinak, hogy viszünk ingeket, és ő majd kiosztja. Most vettük meg apuval a színes papírokat hozzá.” „Hát te Jézuska-ingeket csinálsz? Tudod-e, hogy mi is ezt csináltuk?” Kisanna kerekre nyitotta a szemét: „Mami, te is voltál gyerek?”

Elment a család. Nagyszekrénye tetejéről levette a csomagot, és szétoldotta. A szekrény oldalsó polcain rekeszek voltak. Minden rekesz mögé eldugott valamit. Egy autót, egy babát, babaházat, társasjátékokat, zoknikat, pulóvereket és számtalan apróságot.

Rakosgatás közben rátalált gondosan elcsomagolt hálóingjeire. Gondolt egyet. Mind a három szép még. Hiszen jóformán egyiket sem használta. Odateszi a karácsonyfa alá, a többi ajándékhoz. Öröklött, csüngős arany fülbevalóit már odaadta, ezüstkészletét és tálcáit is, itt az ideje, hogy ezektől a „kincsektől” is megváljon. Játszozott a gondolattal: Melyiket kinek adja?

Aztán rájött, hogy mindegy. Úgyis mindegyiket Jézuskának adja. Ő uralta életét, őt illetik kincsei, a földi szerelem fölöslegessé vált szimbólumai is.

Annának is az jutott eszébe az ingekről, mint nekem. A Jézuska. Mert Anna páciensem ugyan, de Anna mégis én vagyok.

A második gyűrű

„Nem tudod, lányom, hogy nincsenek véletlenek? Én vagyok minden Véletlen mögött.”

Jézus szavai Gabriel Bossis-hoz

Két karácsony és két újév után Anna ismét megjelent.

„Hogy vagy, Anna?”

„Képzeld, aranylakodalomra készülünk. Csak szerényen ünnepelünk. De eljön velünk a templomba! Kikötötte ugyan, hogy nem fog gyónni-áldozni, de ez nem akadály, megszéltem a plébánossal. Megszenteli a gyűrűket is, ha veszek újat.”

Anna öröme és reménye szétáradt bennem is. Hát lehetséges? Annyi szenvedés szeretetre és örömmre tud változni?

„Képzeld”, fokozta Anna, „tudtam venni egy éppen olyan gyűrűt, mint amit az ÁVH elrabolt. Ő nem akart eljönni vásárolni, beteg is volt, nemrég jött ki a kórházból. Ekkor benyúlva az íróasztalfiókomba, teljesen véletlenül rátaláltam egy kulcstartó karikára. Éppen az ő ujjának mérete volt. Elmentem a belvárosba, és némi szerencsével megtaláltam az ő méretének megfelelő második gyűrűt.”

A gyerekek és unokák énekára kísértc az oltárhoz az aranyimisés párt. Az egyik meny az Ave Mariát énekelte, a kórust zeneszerző fiuk szervezte meg. Helyet kaptak a hittanteremben, ahol esküvői torták vártak rájuk. A szűk család mellett néhány igazán jó barát volt velük. Szép volt, jó volt.

Örök boldogság

„Ne sírj, Sára! Nincsen olyan, hogy halál... A belső Sára és a belső Salamon örökkön örökké él”
(E. és J. Hicks: Salamon beavató meséi)

Teltek az évek, majdnem három év, és Anna ismét felke-
resett.

„Mi van veled, Anna? Mint a fal, olyan sápadt vagy.”

„Elment közülünk. Egy hónapja temettük.”

„Az utolsó évek?”

„Csendesen teltek. A megszentelt, ’új’ gyűrű ezután a kiskasszába került, de valahogy onnan is hatott. Megírta dokumentumkönyvét, segíthettem ebben neki, megérte a kiadását, a német fordításon együtt dolgoztunk, és amikor ez készen lett, és feladta a lemezt Németországba, hogy ellenőrizték, a postáról hazajött, fáradtan leült szokott helyére, és elpihent. Megállt a szíve. A néhány perc múlva megérkező mentőorvos szerint egy pillanat volt, már előbb sem lehetett volna rajta segíteni.”

Anna keserves, szinte csillapíthatatlan zokogásban tört ki.

„Anna, mondd, próbálj beszélni!”

„A csendes délutánokon még beszélgettünk. Ekkor mesélte el, hogyan félemlítették meg velem, miattam. Még

kapcsolatunk alakulása idején, házasságkötésünk előtt. Hogy egy szegény parasztyerek, az kiválasztott káder, annak tilos vallásos lánnyal együtt járnia, sőt még feleségül is vennie. »Meg fogja majd látni, hogy ez számára rosszat jelent.« Káderezgették, életrajzokat írtak vele, aztán elvitték. A börtönben vallatáskor egy nagy kést tetek eléje az asztalra. »Ha kiszabadul, ezzel fogja megölni feleségét. Ez lesz szabadságának az ára.« Az eseményre, amikor ezt velem ténylegesen megkísérelte, egyáltalán nem emlékezett. A hipnózis, amit kiegészített és kialvatlan állapotban kapott, lelkének mélyére ült le, és onnan gyötörte. Sokszor, sokat vásárolt késeket. Képzeld el, ez a szegény ember, az én szerelmes társam, egész életét félelemre beszűkülten, szorongások között töltötte!”

Zokogott, zokogott. Vigasztaltam:

„Anna, kitartottál, most már örökké tied. Ahogyan két gyűrű van az ujjadon, úgy két lélek lakik már benned, az ő lelke továbbél veled. Nem leszel soha egyedül. Az élet legnagyobb kegyetlenségeit ki tudtátok kerülni, és az együtt maradásban hősökké és ’boldogokká’ lettetek.”

A vállamhoz húztam Anna fejét, simogattam. Hosszas zokogása lassan szipogásba ment át.

Így maradtunk egymás mellett, amíg erőre nem kapott.

Körmeny Györgyike

Ima az arcomért

(Édesanyám nyolcvanadik születésnapjára)

Naponta belenézek a tükörbe, a fonsorozott üvegdarabba, hogy igazítsak nekem nem tetsző vonásaimon, hogy tanuljam szeretni azt, ami az enyém.

Most egy másfajta tükörben keresem magam. Nincs a kezemben sminkkészlet. Belülre nézek, s Uram, a Te tekinteted tükrében keresem magam. Arra a pillantásra vágyom, amely magához ölelően igent mond rám. Azzal a szeretettel, ahogyan az anya magához öleli beteg gyermekét, akkor is, ha fájdalom vagy düh torzítja el az arcát, akkor is, ha fáradt és nyűgös. Magában rejti el, amitől mások viszolyognak, és simogatásától enyhülnek a görbe vonalak, és a gyermek szépülni kezd.

Szépíts meg engem így, Uram: a jelenléteddel.

Uram, köszönöm a vonásaimat. Azokat is, amelyekért haragszom, hogy nyomot hagytak rajtam. Azokat is, amelyekért szégyellek, azokat is, amelyekért a Tervezőt kritizálok, azokat is, amelyeket a szüleim osztottak rám örökségül. Azokat is, amelyeket én rontottam el magamon. Megjelölt az önzésem, rögzültek az indulataim, nyomot hagytak rajtam a harcaim, vesztett csatáim, betegségeim és félbemaradásaim. Igen, hordozom nyomorúságom, elmúlásom térképét, fáradságom és fáradozásaim gyűrődéseit.

De köszönöm szeretetkísérleteimet, hogy azok is megjelölhettek: a másokért hozott áldozat, a türelem, a jószág, az önfeledt nevetés, a szenvedélyes szerelem, a terheket hordozni merő bátorság, a kitartás, az el nem hagyó reménység. Köszönöm, hogy még ezek is helyet kaphattak arcomon.

De leginkább köszönöm azokat a pillanatokot, amikor szemem tört fényre felragyogott, mert tekintetünk egy pillanatra összevillanhatott: egymást értőn, egymást szeretően. Köszönöm a kegyelem jeleneteit, amikor a vakság és üresség köde feloszlott bennem, és Rád ismerhettem egy történeten vagy egy arcon át.

Köszönöm szeretteim arcát. A gyermekek őszinteségét, üdeségét, olykor kajánságát, még csillogni tudó tekintetét. Mutasd meg nekem, mi az én felelősségem abban, hogy mit rajzolnak arcukra az évek. Taníts kisimítani a vonásaikat.

Köszönöm a hozzám legközelebb álló arcát, azt, ami minden közelség ellenére sokszor mégis annyira távoli. Taníts lemondani arról, hogy vonásait igazgassam. Ajándékozz meg azzal, hogy szeme tükrében ne csak magamat keressem, hanem megpillanthassalak olykor Téged is.

Köszönöm öregjeink arcát. Méltóságukat és esendőségüket. Segíts, hogy segíteni tudjam őket abban, ami az új kezdet előtt van: a befejezésben.

Adj hitet, hogy elmúlásuk mögé láthassak, oda, ahol megújulásuk készülődik.

Köszönöm feletteseim arcát, és köszönöm beosztottjaimét. Szeretném szeretni őket, és szeretném azt is, ha szeretnének. De megvallom, hogy miközben a munka terhet hordozzuk – olykor mélyen a húsvétkba vágóan –, elfordítjuk egymástól arcunkat, és egyáltalán nem keresünk Téged, a Nagy Együttműködőt. Pedig akkor közelről szemlélhetnénk a csodát, olyan átváltozásokat, amely segítőtársakká formálja a riválisokat.

Nem utolsó sorban, Uram, köszönöm, hogy nem vagy arctalan, hogy nem rejtetted el előlem arcodat. A színről színre látás világa még nem tárult föl előttem, de valamennyit mégis megismerhettem belőled. Segíts megőrizni ezt, s olykor megújítani.

Végezetül köszönöm a sok-sok „kölcson-méltóságot”, azt, amikor szeretteim képében ismerhetlek fel, és azt is, hogy Te is rajta vagy az arcomon. Engedd, hogy engedjem megtörténni az emberlét csodáját, azt, amikor vonásaimon felfénylik jelenléd. Végtére is évezredek visszhangozzák elképzelésedet rólam, rólad: „Teremté tehát Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt.” Amen.

Vörös Éva